

רב פפא אמר: חוזר, ורב זביד אמר שאינו חוזר. ודוקא כשמכר בפירוש 'שלא באחריות', אבל בסתמא – חוזר עליו לכל הדעות. (פוסקים. ובשו"ע רכה, פסק כ"ז. והש"ך (סקל"ז) כתב שר"ז לא חלק אלא בשדה ולא במטלטלין).

דף מה

פח. המוכר חפץ לחברו, ובא נכרי וערער ששלו הוא וגנוב הוא מעמו, ונטלו מהקונה – האם חייב המוכר לפצות את הקונה?

רבא (ואיתימא רב פפא) הכריז שהיב לפצותו על כך, בשני תנאים: א. הקונה אינו מכיר בחפץ שהוא באמת היה של המוכר; ב. הגוי שלקח, יש קצת הוכחה שטענת אמת בפיו, כגון שלקח חמור והשאיר את אוכפו. (והתוס' כתבו שמדובר כגון שהעכו"ם דן עמו בדיניהם וזיכו את הגוי, אבל חטף ללא דין – כל שאינו מוכיח שהחפץ גנוב, אינו יכול לתבוע את המוכר).

ואילו אמימר אמר שלעולם אין חייב לפצותו, לפי שסתם עכו"ם – אנס הוא. (אא"כ התנה עמו בפירוש על אונס שיארע, שיפצהו. פוסקים). הלכה כאמימר. (רשב"ם; טשו"ע רכה, ב).

דפים מה – מו

פט. א. באלו אופנים יש חזקה לאומן התופס במטלטלין וטוען 'לקוחים הם בידי', ובאלו אופנים אין לו חזקה?

ב. המפקיד חפץ אצל חברו, ועתה טוען המחזיק 'קניתי ממך' – האם הוא נאמן?

ג. המפקיד אצל חברו בעדים – האם צריך להחזיר לו בעדים?

א. אומן המוחזק בחפץ (מאותו סוג חפצים שאומנותו בהם) – למסקנת הסוגיא (כדעת אביי), אם יש עדים שראו את החפץ אצלו (סמוך לתביעה. פוסקים) – אינו נאמן לטעון 'לקוח הוא בידי', גם אם אין עדים שמסרו לו מתחילה לצורך תיקון. אבל אם אין עדים שהחפץ אצלו כעת, מתוך שיכול לומר 'החזרתיו לך', נאמן לטעון 'לקוח הוא בידי'. (ורבה סבר מתחילה שאין הדבר תלוי אם ראינו את החפץ ברשותו אם לאו, אלא הקובע היחיד אם נמסר לו החפץ בפני עדים אם לא. ואח"כ חזר בו רבה לומר שרק אם יש עדים שמסר לו בנוסף לעדי ראייה, רק אז אין לו חזקה. ורב נחמן בר יצחק הקשה על דבריו. והסיקו שהכל תלוי בעדי ראייה עתה, כאמור) – כן שיטת הרשב"ם, וכן נפסק בשו"ע (קלד, א): אם יש עדים שהחפץ אצל האומן – נוטל הלה את החפץ מידו, ונשבע שבועת היסט. ואם לאו – נשבע האומן היסט ונפטר. והרי"ף פסק שאפילו בלא ראה – אין האומן נאמן. וע' בחדושי הנצי"ב).

ב. אם יש עדים שהפקידו אצלו – אינו נאמן לטעון 'קניתי' אלא אם אין עדים שהחפץ עתה בידו, שאז נאמן במיגו שהיה יכול לומר 'החזרתיו'. ואם אין עדים שהפקידו, אלא שמודה שהפקידו וטוען שאח"כ קנה מאתו – נאמן ב'מיגו' שהיה אומר 'לא הפקדת בידי'.

(שיטת הרי"ף והרמב"ם, שאם יש עדים במסירת הפקדון, אפילו לא ראו החפץ בידו – אינו נאמן ב'מיגו' החזרתו. וכ"ה דעת כמה ראשונים. שיטת ר"ת, שלא כשאר ראשונים, שאפילו יש עדים במסירת הפקדון, וגם ראהו בידו – נאמן).

ודוקא בחפצים שאינם עשויים להשאיל ולהשכיר, אבל בחפצים העשויים לכך – אין מועילה חזקתו.

ג. הוכיחו בגמרא שאין צריך להחזירו בעדים, ונאמן לטעון 'החזרתיו ביני לבינך'. (ונשבע היסט ונפטר. רצו, ב).

(ואפילו לדעת התנא שאומר 'המלוה את חברו בעדים צריך לפורעו בעדים', מודה הוא בפקדון שאין צריך, שיש לו 'מיגו' דנאנסו. ר"ת).